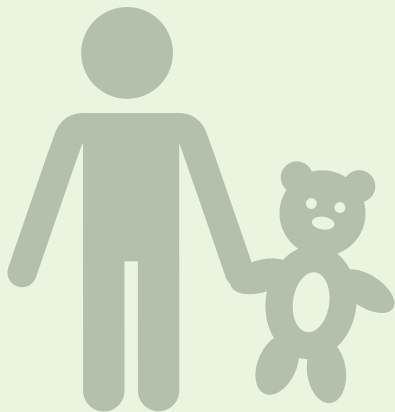

Posouzení situace dítěte z hlediska jeho potřeb pro účely zprostředkování NRP a předpokladů zájemce pečovat o dítě v NRP, příklady možných rizik a návrhů řešení dle 7 sledovaných oblastí

1. Právní situace

Situace dítěte

- Jaká je právní situace dítěte?
- Na základě jakého soudního rozhodnutí či právního podkladu je pro řešení situace dítěte navrhována určitá forma NRP?
- Jsou soudní řízení ohledně právní situace dítěte t. č. již skončena?
- Jsou známy skutečnosti pro zprostředkování NRP, které by mohly změnit právní status dítěte?
- Je třeba ověřit nějakou skutečnost podstatnou pro právní situaci dítěte (např. otcovství, informovanost příbuzných dítěte atd.)?
- Je dítě občanem České republiky? Je třeba kontaktovat velvyslanectví cizího státu?
- Je možné, aby dítě bylo v budoucnu tzv. právně volné pro osvojení? Pokud ano, jaké kroky k tomu je třeba podniknout (např. podání návrhu soudu)?
- Přichází u dítěte v úvahu mezinárodní osvojení? Pokud ano, jaké kroky je k tomu třeba podniknout?
- Je na základě odpovědí u výše uvedených otázek v současné době vhodné přistoupit k předvytipování náhradní rodiny?
- Je třeba hledat dítěti budoucího osvojitele?
- Je třeba hledat dítěti budoucího pěstouna?¹

Předpoklady zájemce

- K jaké míře právní nejistoty je zájemce o osvojení tolerantní?
- V jaké fázi právní situace dítěte je možné na straně zájemce přistoupit ke zprostředkování NRP?²
- Pro jakou formu NRP má zájemce předpoklady?
- Do jaké evidence NRP byl zájemce zařazen?

¹ Uvedené otázky vztahující se k právní situaci dítěte nesledují upřednostnění jedné formy NRP nad jinou, to je třeba vždy posuzovat podle individuální situace dítěte, ale směřují k nalezení té nejlepší formy NRP pro dané dítě.

² Fází právní situace je myšlena různá míra tolerance zájemce o osvojení ve smyslu, kdy je ochoten podat návrh k soudu na svěřeni dítěte do péče z hlediska právní situace dítěte (např. před souhlasem rodiče dítěte s osvojením či před uplynutím tříměsíční lhůty od souhlasu rodiče dítěte s osvojením).

Příklady možných rizik

- Oddálení plánu svěřeni dítěte do navrhované formy NRP z důvodu:
  - neukončeného soudního jednání ohledně právní situace dítěte či podaného návrhu na svěřeni dítěte do péče osobou dítěti příbuznou či blízkou;
- předem avizovaný nesouhlas zákonných zástupců dítěte s NRP;
- zákonný zástupce či jiný příbuzný dítěte nebyl informován o NRP;
- zákonný zástupce či příbuzný dítěte je neznámého pobytu či není znám (dítě v babyboxu), tudíž jej není možné informovat o plánu NRP;
- zájemce nabízí jinou právní formu NRP, než která je vyhodnocena jako nejlepší či možná pro konkrétní dítě;
- a další.

Příklady návrhů řešení

- Rozhovor se zákonným zástupcem či jiným příbuzným dítěte za účelem předání informací o NRP, o jeho právech a povinnostech, případně zjištění jeho postoje k NRP;
- podání relevantního soudního návrhu k řešení právní situace dítěte;
- doložení či aktualizace podkladu spisové dokumentace dítěte;
- oddálení plánu svěřeni dítěte do navrhované formy NRP, je-li to v zájmu dítěte, vč. zdůvodnění a návrhu časového plánu;
- osobní seznámení zákonného zástupce dítěte se zájemcem o pěstounskou péči před podáním soudního návrhu na svěřeni dítěte do péče za přítomnosti třetí osoby (tj. pracovníka OÚ ORP / KÚ / pracovníka budoucí doprovázející organizace; pracovníka ústavního zařízení apod.) jako prevence možného konfliktu a nedorozumění;
- rozhovor se zájemcem o NRP, předání informací a upozornění na rizika;
- a další.

2. Rodinné a jiné sociální vztahy

Situace dítěte

- K jaké osobě má dítě blízký vztah?
- S jakými osobami je dítě v nejčastějším kontaktu?
- S jakými osobami je třeba, aby dítě nadále udržovalo kontakt po jeho svěření do NRP (pozn. nemusí se jednat pouze o osoby příbuzné)?
- Z jakého důvodu je žádoucí s touto osobou/osobami udržovat kontakt (pro podporu identity, podporu vztahu apod.)?
- O jakou formu kontaktu by se mělo jednat? Jaká by měla být frekvence kontaktu s ohledem na zájem dítěte a účel kontaktu?
- Kde je bydliště osoby, se kterou je třeba, aby dítě nadále udržovalo kontakt?
- Má dítě sourozence? Jaký je počet sourozenců a jaký je jejich věk? Kde žije/žijí a v péči koho je/jsou?
- Je třeba hledat společnou náhradní rodinu také pro sourozence dítěte?
- Kde je bydliště náhradní rodiny, v níž žije sourozenec dítěte?

Předpoklady zájemce

- Je na straně zájemce o NRP předpoklad, že bude udržovat kontakt dítěte s jeho blízkou osobou/osobami?
- Jakou formu kontaktu má zájemce předpoklady udržovat?
- Je zájemce ochoten v zájmu dítěte udržovat tento kontakt, i když forma NRP, do níž dítě bude svěřeno, toto nevyžaduje (tzn. osvojení)³?
- Kde má zájemce obvyklé bydliště (tzn. kde fakticky žije)? Je reálné, aby zájemce z hlediska svých místních a časových možností umožnil dítěti udržování kontaktu s osobou blízkou?
- Je zájemce ochoten přijmout více než jedno dítě?
- Jsou děti žijící v rodině zájemce či ostatní členové v domácnosti, případně další blízcí příbuzní zájemce žijící mimo domácnost připraveni v daný okamžik na příchod dítěte do NRP?

³ S právní úpravou osvojení v novém občanském zákoníku účinném od roku 2014 řada budoucích osvojitelů vstupuje do různého stupně právní nejistoty, která v sobě zahrnuje i účast biologických rodičů v řízení o osvojení dítěte. Zároveň s rostoucí informovaností budoucích osvojitelů v rámci kurzů příprav o tématu práce se životním příběhem dítěte a jeho identitou je více žadatelů o osvojení ochotno v budoucnu umožnit dítěti určitý kontakt s jeho příbuznými a blízkými osobami. Z tohoto důvodu předkládaný materiál včetně jeho příloh reaguje na tento trend, ale zejména na potřeby dítěte bez ohledu na formu NRP, do níž je svěřeno, poznat své rodiče a dozvědět se okolnosti, které předcházely jeho umístění do NRP. K uvedenému problému naleznete více informací například zde: Sydney L., Price, E. (2014): Facilitating Meaningful Contact in Adoption and Fostering. London: Jessica Kingsley Publishers. Neil E., Howe D. (2004): Contact in Adoption and Permanent Foster Care. London: BAAF.

Příklady možných rizik

- Zámecce při odborném posuzování projevoval nízkou toleranci k možnosti kontaktu dítěte s jeho blízkými osobami;
- mezi bydlištěm zájemce a bydlištěm blízké osoby dítěte je taková vzdálenost, na kterou zájemce není schopen či ochoten cestovat;
- dítě má vztah k osobě, jež pro dítě představuje určité nebezpečí (např. násilnická osoba či osoba, která v minulosti dítě psychicky či fyzicky týrala, sexuálně zneužívala apod.);
- zákonný zástupce či blízká osoba dítěte kontakt s dítětem odmítá;
- dítě odmítá kontakt se zákonným zástupcem či s blízkou osobou;
- dítě má sourozence, se kterým je situace řešena společně, a do náhradní rodiny tak přicházejí současně dvě či více dětí;
- do náhradní rodiny je svěřováno dítě starší, než je/jsou dítě/děti zájemce;
- v rodině zájemce je již dítě přijaté do NRP;
- do rodiny přichází dítě v kratším časovém úseku, než jsou 2 roky od příchodu posledního dítěte;
- v rodině zájemce žijí t. č. více než 3 děti;
- a další.

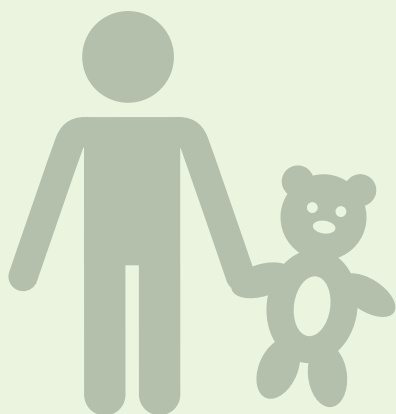
Příklady návrhů řešení

- Rozhovor s dítětem;
- doložení či aktualizace podkladu spisové dokumentace dítěte (např. vztahová mapa dítěte, psychologické vyšetření apod.);
- rozhovor se zákonným zástupcem dítěte či osobou blízkou o zájmu a potřebách dítěte a NRP;
- osobní seznámení zákonného zástupce dítěte se zájemcem před podáním soudního návrhu na svěření dítěte do péče za přítomnosti třetí osoby (tj. pracovníka OÚ ORP / KÚ / pracovníka budoucí doprovázející organizace; pracovníka ústavního zařízení apod.) jako prevence možného konfliktu a nedorozumění;
- doporučení a zajištění asistovaného kontaktu dítěte s rodiči / blízkými osobami v případě vyhodnocené potřeby a za předpokladu souhlasu všech účastníků;
- rozhovor se zájemcem, předání informací a upozornění na rizika;
- zdůraznění zájemci o osvojení potřeby kontaktu dítěte s blízkou osobou;
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- doporučení zájemci spolupracovat s doprovázející organizací před uzavřením Dohody o výkonu PP;
- nabídka také jiného než osobního způsobu kontaktu s dítětem – telefon, Skype, Facebook, e-mail v případě velké vzdálenosti mezi osobou blízkou a dítětem;
- oddálení plánu svěření dítěte do navrhované formy NRP, je-li to v zájmu dítěte, vč. zdůvodnění a návrhu časového plánu;
- doporučení terapie či jiného odborného poradenství;
- a další.

3. Zdravotní a psychický stav

Situace dítěte

- Má zdravotní či psychický stav dítěte dopad na každodenní péči o něj?
- Jaké jsou nároky každodenní péče o dítě?
- Je potřeba, aby dítě dodržovalo nějaký speciální zdravotní režim (léky, lázně, rehabilitace)?
- Je třeba, aby dítě zůstalo v péči stávajících odborných lékařů? Jakých a v jakém místě ordinují? Jak často je jimi dítě sledováno?
- Je třeba, aby dítě bylo v péči odborníka, i když dosud není?
- Je u dítěte v dohledné době plánován nějaký zdravotní zákrok, hospitalizace?

Předpoklady zájemce

- Bude zájemce schopen pečovat o dítě a zajistit jeho potřeby, které vyžaduje jeho zdravotní/psychický stav? Na základě čeho je tento předpoklad?
- Má zájemce kompetence zajistit každodenní nároky péče o dítě?
- Má zájemce či někdo z jeho okolí zkušenost s tímto typem onemocnění?
- Má zájemce nějakou pomoc ze svého okolí?
- Je zájemce schopen (místně i časově) zajistit sledování dítěte odborným lékařem?
- Je zájemce schopen a ochoten absolvovat s dítětem plánovanou hospitalizaci, zdravotní zákrok?
- Je třeba, aby zájemce s ohledem na zdravotní stav dítěte změnil svůj životní styl nebo návyk (např. přestal kouřit apod.)? Je tento předpoklad u zájemce shledán?

Příklady možných rizik

- Chybí informace o zdravotním či psychickém stavu dítěte;
- zdravotní prognóza dítěte je nejistá;
- zdravotní stav dítěte je velmi proměnlivý;
- dítě je v bezprostřední době před zdravotním zákrokem (operace, ambulantní zákrok);
- zájemce nemá žádné či má pouze malé zkušenosti s diagnózou dítěte;
- není předpoklad, že zájemce bude mít dopomoc ve svém okolí;
- zájemce nemá časové ani místní možnosti zajistit pokračování léčebného režimu dítěte;
- a další.

Příklady návrhů řešení

- Doložení či aktualizace podkladů spisové dokumentace dítěte;
- odložení či naopak uspořádání časového plánu realizace zdravotního zákroku u dítěte;
- oddálení či urychlení realizace plánované formy NRP, je-li to v zájmu dítěte, v souvislosti s plánovaným zdravotním zákrokem;
- rozhovor se zájemcem, předání informací (případně kontaktů na organizace zaměřené na pomoc při výskytu určitého onemocnění) a upozornění na rizika;
- předání informací o zdravotním stavu dítěte zájemci za účasti kompetentní osoby (např. ošetřující lékař, posudkový lékař, psycholog apod.);
- nabídka zácvičku zájemce v péči o dítě;
- podpora zájemci a dítěti prostřednictvím vhodné služby (např. respitní);
- předání informace o možnosti získání zdravotnických pomůcek, kontaktu na svépomocné skupiny, případně možnosti získání finančních prostředků z nadačních fondů;
- nabídka konzultace s náhradními rodiči (s jejich souhlasem), kteří mají v péči dítěte se stejným onemocněním/postižením;
- doporučení terapie či jiného odborného poradenství;
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- a další.

4. Chování a attachment⁴

Situace dítěte

- Má dítě nějaké specifické projevy chování?
- Jaký má dítě typ attachmentu, byl-li zjišťován na základě provedené diagnostiky?
- Je znám z historie dítěte některý z následujících rizikových faktorů?
  - úmrtí pečující osoby;
  - domácí násilí;
  - CAN⁵;
  - zneužívání (včetně sexuálního);
  - zneužívání návykových látek;
  - projevy agresivního chování na straně dítěte;
  - sebepoškozování;
  - raná deprivace⁶ z ústavní výchovy.
- Podstoupilo dítě v minulosti psychologické vyšetření? Za jakým účelem? Je třeba jej aktualizovat?
- Bylo či je t. č. dítě v péči psychologa, psychoterapeuta, psychiatra či jiného odborníka (např. adiktologa, speciálního pedagoga apod.)?
- Je třeba, aby dítě bylo po příchodu do náhradní rodiny v péči terapeuta se znalostí problematiky NRP, i když dosud není? Pokud ano, v jakém časovém horizontu po příchodu do rodiny?
- Jak dlouho je třeba, aby dítě bylo s náhradním rodičem doma a nenastupovalo do mateřské školy či jiného kolektivního zařízení (např. jesle, dětská skupina apod.)?

Předpoklady zájemce

- Je u zájemce shledán předpoklad zvládnutí nároků péče plynoucích ze specifických projevů chování dítěte? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Má zájemce nějakou zkušenost ze své rodiny či okolí s tímto projevem chování?
- Má zájemce nějakou zkušenost ze svého studia, profese, dobrovolnické či zájmové činnosti s tímto projevem chování?
- Rozumí zájemce souvislosti mezi attachmentem a chováním dítěte?
- Umožňuje typ attachmentu⁷ zájemce, byl-li zjišťován, zajistit potřeby dítěte?
- Je zájemce schopen a ochoten zajistit dítěti terapii, ev. pokračování ve stávající terapii?
- Má zájemce ve svém okolí někoho, kdo by mu mohl pomoci s dítětem (tzn. podpůrná sociální síť)?
- Má zájemce dostupné odborné služby?
- Je zájemce ochoten upřednostnit osobní péči o dítě před péčí ve školském zařízení? Jak dlouho plánuje být s dítětem doma?
- Rozumí zájemce plánu přechodu dítěte do náhradní rodiny s ohledem na potřeby dítěte?

⁴ Pojem attachment bývá do češtiny překládán obvykle jako vztahová vazba a představuje výlučný vztah mezi dítětem a osobou, která o něj pečuje. Bowlby (2010), autor teorie attachmentu, popisuje attachment jako „trvalé emoční pouto, charakterizované potřebou vyhledávat a udržovat blízkost s určitou osobou, zejména v podmínkách stresu“. Bližší informace naleznete na webovém portálu <http://www.pravonadetstvi.cz/odbornici/attachment>.

⁵ Syndrom CAN je definován jako poškození fyzického, psychického i sociálního stavu a vývoje dítěte, které vzniká v důsledku jakéhokoliv nenáhodného jednání rodičů nebo jiné dospělé osoby, které je v dané společnosti považované za nepřijatelné. Příznaky CAN tak vznikají následkem aktivního ubližování nebo nedostatečné péče (Langmeier, Matějček, 2011).

⁶ Deprivaci lze definovat jako duševní stav vzniklý následkem takových životních podmínek, ve kterých nebyly uspokojovány základní psychické potřeby, a to v dostatečné míře a po dostatečně dlouhou dobu, s následky v narušení psychického vývoje (Langmeier, Matějček, 2011).

⁷ K různým pečujícím osobám může mít dítě utvořen různý typ vazby, avšak pro zdravý vývoj dítěte je důležité, aby nejméně jedna z těchto vazeb byla bezpečná (Bowlby, 2010).

Příklady možných rizik

- Chybí informace o projevech chování dítěte či typu attachmentu;
- zájemce plánuje u dítěte mladšího 5 let umístění do kolektivního zařízení bezprostředně či v krátké době po příchodu dítěte do rodiny;
- zájemce nemá žádnou zkušenost se specifickými projevy chování dítěte;
- u zájemce byl shledán některý z typů nejisté vztahové vazby⁸;
- zájemce nemá časové ani místní možnosti zajistit dítěti pokračování ve stávající či zahájení potřebné terapie;
- v rámci odborného posouzení bylo zjištěno, že zájemce zlehčuje potřebnost zajištění odborných služeb na straně dítěte (např. terapie);
- zájemce chce urychlit předání dítěte do jeho rodiny bez ohledu na potřeby dítěte;
- a další.

Příklady návrhů řešení

- Doložení či aktualizace podkladů spisové dokumentace dítěte;
- rozhovor se zájemcem, předání informací a upozornění na rizika;
- předání informací zájemci za účasti psychologa či osoby, která zná dopady chování dítěte;
- nabídka zácviku zájemce v péči o dítě;
- posílení potřebných kompetencí, nastavení plánu podpory od doprovázející organizace;
- podpora zájemci a dítěti prostřednictvím vhodné služby (např. terapie);
- předání kontaktu na svépomocné skupiny;
- nabídka konzultace s náhradními rodiči (s jejich souhlasem), kteří mají v péči dítěte se stejným projevem chování;
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- plán přechodu dítěte do náhradní rodiny;
- a další.

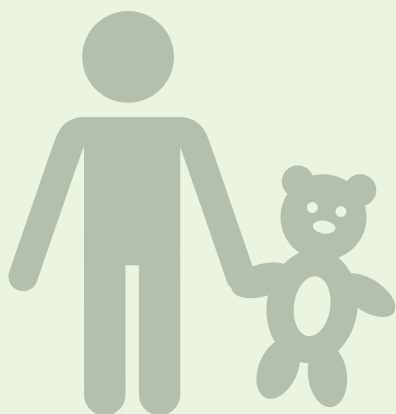
⁸ Podle toho, zda pečující osoba dítěti poskytuje psychickou a fyzickou blízkost spolu s psychickým a fyzickým bezpečím, rozlišujeme čtyři typy attachmentu: zdravý neboli jistý typ vztahové vazby a tři typy nejisté vztahové vazby: odtažitou, ambivalentní a dezorganizovanou (Bowlby, 2010). Bližší informace naleznete na webovém portálu <http://www.pravonadetstvi.cz/odbornici/attachment>.

5. Vzdělávání

Situace dítěte

- Má dítě nějaké speciální potřeby v oblasti vzdělávání, které kladou na pečující osobu specifické nároky?
- Navštěvuje dítě nějaké vzdělávací zařízení a je v jeho zájmu, aby se v totožném typu instituce / ve stejné škole nadále vzdělávalo?
- Potřebuje či bude dítě potřebovat osobního asistenta, nebo je vhodná přítomnost asistenta pedagoga ve třídě?
- Je vhodné či potřebné, aby dítě mělo odklad školní docházky?
- Je třeba u dítěte zajistit nějaké odborné vyšetření s ohledem na jeho vzdělávací potřeby (např. pedagogicko-psychologická poradna, psychologické vyšetření apod.)?
- Je dítě schopné se v případě potřeby samostatně přepravovat veřejnou dopravou do školy?
- Dochází dítě do nějakého kroužku či dělá nějakou sportovní aktivitu?
- Má dítě nějakou dovednost, talent, nadání, zájem či předpoklad k nějakému zájmu, který by bylo vhodné, aby náhradní rodič rozvíjel?
- Má či měl sourozenec dítěte nějaké speciální potřeby v oblasti vzdělávání?

Předpoklady zájemce

- Je předpoklad, že zájemce porozumí potřebě odkladu školní docházky?
- Je zájemce schopen zajistit specifické nároky dítěte ve vzdělávání? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Může zájemce dítěti nabídnout docházku do stávající školy / stejného typu instituce?
- Má zájemce podmínky (rodinné, osobní, věcné) k zajištění předškolní či školní docházky dítěte dle jeho potřeb?
- Je předpoklad, že zájemce bude schopen a ochoten podporovat dítě a rozvíjet jeho nadání, talent, zájem, předpoklad k nějakému zájmu? Z čeho tento předpoklad vychází?

Příklady možných rizik

- Záměrce plánuje u dítěte mladšího 5 let umístění do kolektivního zařízení bezprostředně či v krátké době po příchodu dítěte do rodiny;
- záměrce nesouhlasí s doporučením odborníka NRP na odklad školní docházky bez ohledu na potřeby dítěte;
- změna stávající školské instituce, kde je dítě již adaptováno;
- opakovaná změna školské instituce v průběhu školního roku;
- v místě bydliště záměrce není forma vzdělávací instituce, kterou dítě potřebuje vzhledem ke svým specifickým potřebám, či není z nějakého důvodu možné zajistit přijetí dítěte do této instituce;
- dítě není schopno samostatné pravidelné dopravy do školy a záměrce není schopen na tuto potřebu reagovat (např. nevlastní dopravní prostředek, nemá časové možnosti);
- záměrce nemá podmínky k pokračování rozvíjení zájmu dítěte (např. dítě navštěvuje volnočasovou aktivitu, která není dostupná v místě bydliště záměrce);
- dítě nemá t. č. žádný zájem, předpoklad ke sportu, nedokáže být v kolektivu dalších dětí, ale záměrce přesto plánuje zajišťovat aktivitu pro dítě v nevhodnou dobu / nevhodným způsobem (příliš brzy, v přílišné intenzitě, bez ohledu na potřeby/zájmy dítěte);
- a další.

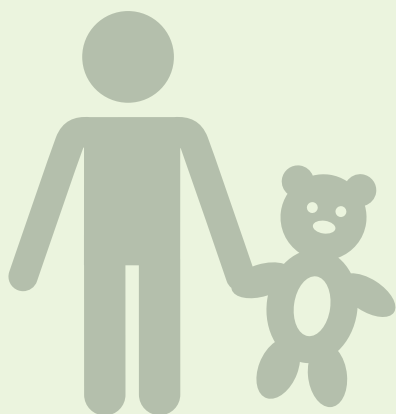
Příklady návrhů řešení

- Doložení či aktualizace podkladů spisové dokumentace dítěte;
- rozhovor se záměrcem, předání informací a upozornění na rizika;
- předání informací záměrci za účasti psychologa či osoby, která dokáže vyhodnotit vzdělávací potřeby dítěte;
- plánování přechodu dítěte do NRP s ohledem na jeho školní docházku a adaptaci v rodině (např. období prázdnin);
- pomoc při nalezení jiného řešení (např. domácí škola, doučování apod.);
- rozhovor se záměrcem – důraz na vztah dítě–záměrce před kroužkem „za každou cenu“;
- posílení potřebných kompetencí, nastavení plánu podpory od doprovázející organizace;
- předání nabídky dalšího vzdělávání záměrci dle specifík dítěte (např. v oblasti poruch učení, poruch attachmentu atd.);
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- rozhovor s dítětem;
- a další.

6. Identita

Situace dítěte

- Je známa životní historie dítěte? Odkud je možné případně tyto informace doplnit (spisová dokumentace dítěte, kniha života apod.)?
- Pochází dítě z odlišného kulturního prostředí?
- Je dítě jiného než v České republice majoritního etnika? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Je dítě zvyklé dodržovat nějaké náboženské rituály?
- Je dítě zvyklé dodržovat nějaké rituály nebo zvyklosti dané jeho životním stylem, životním stylem jeho rodiny či kulturou jeho rodiny?
- Jakým jazykem dítě hovoří či komunikuje?
- Jaká je genderová identita dítěte?
- Identifikuje se dítě s jinou než heterosexuální orientací?

Předpoklady zájemce

- Je u zájemce předpoklad, že bude u dítěte budovat jeho identitu a pracovat s jeho životním příběhem? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Je u zájemce předpoklad přizpůsobení se životnímu stylu a režimu dítěte a tolerance? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Je u zájemce předpoklad, že bude schopen naplňovat náboženské a kulturní potřeby dítěte, respektive dodržovat jeho zvyklosti? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Je zájemce schopen přijmout do péče dítě jiného než v České republice majoritního etnika? Z čeho tento předpoklad vychází?
- Umí zájemce hovořit jazykem dítěte?
- Je předpoklad, že se zájemce naučí komunikovat způsobem⁹, který užívá dítě?
- Je předpoklad, že se zájemce naučí hovořit jazykem dítěte?

⁹ Způsobem komunikace se rozumí forma komunikace, kterou dítě užívá; může jí být např. znaková řeč v případě sluchového postižení dítěte či specifické dítětem užívané projevy v rovině neverbální komunikace.

Příklady možných rizik

- Dítě a zájemce pocházejí z odlišného kulturního prostředí;
- náboženská odlišnost dítěte a zájemce;
- na straně zájemce či jeho blízkých osob jsou shledány předsudky/intolerance;
- jeden či oba zájemci nehovoří jazykem dítěte;
- zájemce zlehčuje potřebu uzpůsobit svůj životní styl či životní styl jeho rodiny potřebám dítěte;
- zájemce odmítá v potřebné míře pracovat s životním příběhem dítěte a budovat jeho identitu;
- a další.

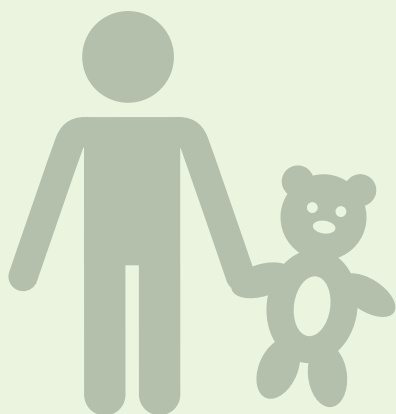
Příklady návrhů řešení

- Doložení či aktualizace podkladů spisové dokumentace dítěte;
- doložení či ověření informací o náboženské / kulturní / etnické příslušnosti dítěte;
- rozhovor se zájemcem, předání informací a upozornění na rizika,;
- nabídka konzultace s náhradními rodiči (s jejich souhlasem), kteří mají v péči dítěte ze stejného náboženského/kulturního prostředí;
- posílení potřebných kompetencí, nastavení plánu podpory od doprovázející organizace;
- předání nabídky dalšího vzdělávání zájemci dle specifík dítěte;
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- nabídka dalších služeb;
- a další.

7. Další Faktory

Potřeby dítěte

- Má dítě obecné informace o NRP? Je třeba zajistit dítěti informace o NRP?
- Bylo s ohledem na věk a rozumovou vyspělost zajištěno vyjádření dítěte k NRP? Jaké je vyjádření dítěte a je třeba toto vyjádření aktualizovat?
- Odkud bude dítě svěřováno do NRP?
- Jak dlouho dítě na stávajícím místě pobývalo a do jaké míry je zde adaptováno?
- Kolik výchovných prostředí dítě od svého narození vystřídalo?
- Je známo, jak se dítě adaptuje na změny?
- Má dítě nějaké specifické potřeby ohledně vybavení domácnosti zájemce či jeho okolí (např. bezbariérový přístup atd.)?

Předpoklady zájemce

- Je rodina zájemce připravena t. č. přijmout dítě do NRP?
- Má zájemce t. č. stabilní životní podmínky (např. nestěhuje se, neřeší těžkou životní situaci apod.)?
- Je zájemce schopen dítěti zajistit potřebné soukromí? Je zájemce schopen zajistit vybavení domácnosti s ohledem na specifické potřeby dítěte?
- Je zájemce schopen uzpůsobit proces převzetí/adaptace dítěte jeho potřebám (např. ochota za dítětem dojíždět, trávit čas u dosavadního pečovatele apod.)?

Příklady možných rizik

- Dítě nebylo o NRP dosud informováno;
- není známo vyjádření dítěte k NRP, či se dítě k NRP staví negativně, nebo názor střídá;
- dítě je ve stávajícím místě adaptováno, a je tedy předpoklad potřeby delší doby adaptace v nové rodině;
- dítě má zprostředkovanou či vlastní negativní zkušenost s NRP, včetně případů předchozího neúspěšného zprostředkování NRP;
- zájemce prožívá t. č. náročnou změnu či životní situaci;
- zájemce v minulosti odmítl dítě do NRP, či došlo k ukončení NRP u dříve svěřeného dítěte před dosažením jeho 18. roku věku;
- předání dítěte bude vyžadovat delší časové období, než zájemce předpokládá či má předchozí zkušenost, např. zájemce má již doma přijaté dítě v NRP, které přijímal z pobytového zařízení, t. č. je dítě umístěno v PPPD;
- a další.

Příklady návrhů řešení

- Doložení či aktualizace podkladů spisové dokumentace dítěte;
- rozhovor s dítětem;¹⁰
- rozhovor se zájemcem, předání informací a upozornění na rizika;
- zajištění průvodce dítěti/zájemci při seznamování s dítětem v pobytovém zařízení;
- vytvoření plánu přechodu;
- uzpůsobení procesu předávání dítěte jeho potřebám;
- oddálení plánu realizace NRP, je-li to v zájmu dítěte, včetně zdůvodnění a návrhu alternativního plánu;
- nabídka služby „doprovázení“ v případě osvojitelů;
- a další.

¹⁰ Více viz Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2019. Jak pracovat s dětskými sešity při zjišťování názoru dítěte na NRP. Dostupné na: www.pravonadetstvi.cz.